

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Varhennetun kieltenopetuksen opetussuunnitelmat

Kieliä kaikille! -täydennyskoulutus

13.12.2019

kristiina.skinnari@jyu.fi

Tänään

- Kuulumisia
- VOPSiin pureutumista (17:20–18:50): taustoitus ja ryhmäkeskustelu
- Tauko
- Paikalliset opetussuunnitelmat (19–20): ryhmätyöskentelyä

VOPS 2019

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 muutokset ja täydennykset koskien A1-kielen opetusta vuosiluokilla 1–2

- Vuosiluokat 1–2: siirtymävaihe esiopetuksesta ja tehtävä
 - toinen kotimainen kieli
 - vieraat kielet
- Vuosiluokat 3–6: siirtymävaihe ja tehtävä

Paikallinen opetussuunnitelmatyö

Määräys edellyttää, että perusopetuksen järjestäjä määrittelee toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten A1-oppimäärän tavoitteet ja sisällöt vuosiluokille 1 ja 2 sekä tekee tarvittavat muutokset toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten A1-oppimäärän tavoitteisiin ja sisältöihin vuosiluokille 3–6.

⇒ Käyttöön viimeistään 1.1.2020

⇒ Jatkumo huomioon

VOPSissa määritely

- (erityinen) tehtävä
 - opetuksen tavoitteet
 - opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet
 - tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet
 - laaja-alainen osaaminen
- ⇒ Määritely viidellä osa-alueella

Sisältöalueet

- Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- Kielenopiskelutaidot
- Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Teksti?

Siirtymävaihe esiopetuksesta perusopetukseen

- Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta
- Tutustuttaminen esim. kielisuihkut: muun toiminnan yhteydessä tai omina tuokioinaan

POPS (2014): VUOSILUOKAT 1-2

Siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen

Lapsen siirtymä esiopetuksesta perusopetukseen edellyttää suurta yhteistyötä esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilökunnan kesken. Tarvitaan oppimisympäristöiden, toimintatapojen ja ohjaavien asiakirjojen täydellistä tuntemista. Yhteistyö huoltajien kanssa luottamuksen rakentaminen on tärkeää. Lapsen tilanne, ongelmat ja tarpeet otetaan huomioon. Lasten mahdollisuuksien tukeminen ja koulunkäynnin tuki turvataan koulun aloitusvaiheessa ja tarkistetaan aamu- ja iltapäivätoimintaan tai kerhotoimintaan osallistumisen tarpeet ja mahdollisuudet. Lapsia kannustetaan ylpeitä esiopetuksen aikana opituista taidoista rohkaistaan liittymään uuteen ryhmään ja toimimaan uudessa ympäristössä kohtaamiensa aikuisten kanssa.

Jatkumo

Yhteistyö

Tuki

Rohkaisu

Vuosiluokat 1-2: Koululaiseksi kasvaminen

Vuosiluokkien 1-2 opetuksessa otetaan huomioon esiopetuksen ja sitä edeltäneen varhaiskasvatuksen antamat valmiudet. **Vuosiluokkien 1-2 erityisenä tehtävänä on luoda perusta oppilaiden myönteiselle käsitykselle itsestä oppijana ja koululaisena sekä kehittää valmiuksia myöhempää työskentelyä ja oppimista varten.** Perusopetuksen alussa jokaisen oppilaan edistymisen huolellinen seuranta on erityisen tärkeää, jotta voidaan huolehtia siitä, että oppilaalla on edellytykset opinnoissa etenemiseen.

On tärkeätä, että **jokainen oppilas saa rohkaisevaa palautetta ja tilaisuuksia uusien asioiden oppimisesta nouseville ilon ja onnistumisen kokemuksille.** Oppilaita kannustetaan tuomaan esiin kiinnostuksen kohteensa ja löytämään uusia. Opetus suunnitellaan **riittävän haasteelliseksi kunkin oppilaan tarpeita ajatellen.** Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista eikä syrjivää käyttäytymistä. Oppilaita ohjataan yhdessä toimimiseen, omatoimisuuteen ja vastuunottoon omista koulutehtävistä. Kielellisten, sosiaalisten sekä motoristen taitojen ja muistin kehittymiseen samoin kuin kunkin omaan kehitysrytmiin kiinnitetään erityistä huomiota. Tavoitteena on, että kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vaikeudet tunnistetaan varhain ja tuki annetaan oikea-aikaisesti. Työtavoissa korostuvat **havainnollisuus ja toiminnallisuus, leikki ja pelillisuus sekä mielikuvitus ja tarinallisuus.** Koulun aloitusta ja koululaiseksi kasvamista tuetaan yhdessä kotien kanssa.

Esiopetuksen oppimiskokonaisuudet muuttuvat vuosiluokilla 1-2 oppiaineiksi, mutta opetus voi olla edelleen pääosin eheytettyä. Oppilaiden omatoimisuutta, yhdessä tekemisen taitoja sekä asioiden välisten yhteyksien ymmärtämistä edistetään toteuttamalla luvun 4 mukaisia monialaisia oppimiskokonaisuuksia. Tällöin tarjoutuu myös enemmän tilaisuuksia yhteistyöhön niin esiopetuksen kuin ylempien vuosiluokkien kanssa.

Vuosiluokkien 2 ja 3 välinen siirtymävaihe

Siirtymävaiheessa on tärkeää varmistaa opiskelun edellyttämien perustaitojen hallinta ja tukea kunkin oppilaan itseluottamusta koululaisena. Oppilaita tuetaan erityisesti lukemisen, kirjoittamisen sekä matematiikan valmiuksissa ja opiskelutaidoissa. Myös itsenäisen ja ryhmässä työskentelyn taitojen vahvistaminen sekä vastuullisuuteen oppiminen tulevat entistä tärkeämmiksi. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa koulun tarjoamasta kieliohjelmasta ja opintojen järjestelyistä, alkavista uusista oppiaineista sekä mahdollisista valinnaisista tai vapaaehtoisista opinnoista. Heidän kanssaan pohditaan opiskelun asettamia vaatimuksia ja mahdollisesti uuteen ryhmään liittymistä.

Lain edellyttämä erityisen tuen päätöksen tarkistaminen tehdään ennen kolmannen vuosiluokan opintojen alkamista.

POPS (2014): KIELIKASVATUS

Kielitaidon kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa ja jatkuu elinikäisenä prosessina. Monikielinen kompetenssi kehittyy kotona, koulussa ja vapaa-ajalla. Se koostuu äidinkielen ja muiden kielten sekä niiden murteiden eritasoisista taidoista. Koulun kieltenopetuksen lähtökohtana on kielen käyttö eri tilanteissa. Se vahvistaa oppilaiden **kielitietoisuutta** ja **eri kielten rinnakkaista käyttöä** sekä **monilukutaidon** kehittymistä. Oppilaat oppivat tekemään havaintoja erikielisistä teksteistä ja vuorovaikutuksen käytänteistä, käyttämään kielitiedon käsitteitä tekstien tulkinnessa ja hyödyntämään erilaisia tapoja oppia kieliä. Oppilaat käyttävät eri kielten taitoaan kaiken oppimisen tukena eri oppiaineissa. Oppilaita ohjataan lukemaan kielitaidolleen sopivia tekstejä ja hankkimaan opiskelussa tarvittavaa tietoa eri kielillä.

Oppilaita ohjataan tiedostamaan sekä omaa että muiden kielellisten ja kulttuuristen identiteettien monikerroksisuutta. Myös vähemmistökielten ja uhanalaisten kielten merkitys tuodaan esiin opetuksessa. Opetus **tukee oppilaiden monikielisyyttä** hyödyntämällä kaikkia, myös oppilaiden vapaa-ajalla käyttämiä kieliä. Opetus **vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja kannustaa käyttämään vähäistäkin kielitaitoa rohkeasti.**

Kielikasvatus edellyttää eri oppiaineiden yhteistyötä.

Miten?

Oppiaineen tehtävä

Kieli on oppimisen ja ajattelun edellytys. Kieli on mukana kaikessa koulun toiminnassa, ja **jokainen opettaja on kielen opettaja**. Kielten opiskelu edistää ajattelutaitojen kehittymistä. Se antaa aineksia monikielisen ja -kulttuurisen **identiteetin** muodostumiselle ja arvostamiselle. Sanavaraston ja rakenteiden karttuessa myös vuorovaikutus- ja tiedonhankintataidot kehittyvät. **Kielten opiskelussa on runsaasti sijaa ilolle, leikillisyydelle ja luovuudelle.**

Kieltenopetus on osa kielikasvatusta ja johdatusta kielitietoisuuteen. Oppilaissa herätetään **kiinnostus** kouluyhteisön ja ympäröivän maailman kielelliseen ja kulttuuriseen moninaisuuteen ja heitä **rohkaistaan** viestimään autenttisisa ympäristöissä. Koulussa ohjataan **arvostamaan** eri kieliä, niiden puhujia ja erilaisia kulttuureita. Sukupuolten tasa-arvoa kielivalinnoissa ja kielten opiskelussa vahvistetaan erilaisia oppilaita kiinnostavalla kielivalintatiedotuksella, rohkaisemalla oppilaita tekemään aidosti itseään kiinnostavia valintoja sukupuolesta riippumatta, käsittelemällä opetuksessa monipuolisesti erilaisia aiheita sekä käyttämällä vaihtelevia ja toiminnallisia työtapoja.

Kielten opiskelu valmistaa oppilaita suunnitelmalliseen ja luovaan työskentelyyn erilaisissa kokoonpanoissa. Oppilaille ja oppilasryhmille luodaan mahdollisuuksia verkostoitumiseen ja yhteydenpitoon ihmisten kanssa myös eri puolilla maailmaa. Tieto- ja viestintäteknologia tarjoaa yhden luontevan mahdollisuuden toteuttaa kieltenopetusta autenttisista tilanteista ja oppilaiden viestintätarpeista lähtien. Opetus antaa myös valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa.

Opetus **vahvistaa oppilaiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti**. Oppilaille annetaan mahdollisuus edetä yksilöllisesti ja saada tarpeen mukaan tukea oppimiselleen. Opetus järjestetään niin, että myös muita nopeammin etenevät tai kieltä entuudestaan osaavat voivat edistyä.

Kielten opetuksessa kehitetään monilukutaitoa ja käsitellään erilaisia tekstejä. Lasten ja nuorten **erilaiset kiinnostuksen kohteet** otetaan huomioon tekstien valinnassa. Opetuksessa luodaan **siltoja myös eri kielten välille sekä oppilaiden vapaa-ajan kielenkäyttöön**. Oppilaita ohjataan hakemaan osaamillaan kielillä tietoa.

VOPS (2019): Toinen kotimainen kieli

- Ruotsi tai finska

Vieraat kielet: erityinen tehtävä

- Herättää myönteinen asenne
- Vahvistaa luottamusta omiin kykyihin
- Tukee oppilaan kykyä havainnoida ja hyödyntää ympäristön kielellisiä ja kulttuurisia virikkeitä
- Tarjotaan monipuolisia kokemuksia kielistä ja niihin liittyvistä kulttuureista
- Oppimisen ilo, vaihtelevat työtavat, toiminnallisuus, suullinen vuorovaikutus arkeen liittyvissä tilanteissa
- Aihepiirit valitaan yhdessä oppilaiden kanssa (kiinnostus), monipuolisesti erilaisia aiheita

- *Opetuksen alussa oppilaalta ei edellytetä luku- ja kirjoitustaitoa.*
- *Oppilaan kiinnostusta suullista ja kirjoitettua kieltä kohtaan herätellään ja lisätään.*
- *Vähitellen lisätään myös oppilaan kiinnostusta lukemista ja kirjoittamista kohtaan.*

Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen			
T1 tutustutaan, mitä kieliä ja kulttuureita koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa on. Ohjata oppilasta tunnistamaan kohdekieli muista kielistä.	Oppilas oppii tiedostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta arjessaan sekä tunnistamaan kohdekielen muista osaamistaan kielistä. [tavoitetta ei arvioida]	S1 Pohditaan yhdessä, mitä kieliä koulussa, lähiympäristössä ja Suomessa puhutaan ja tutustutaan niissä esiintyviin kulttuureihin. Keskustellaan eri kielten yhtäläisyyksistä ja eroista.	L1, L2, L5, L7
T2 ohjata oppilasta arvostamaan omaa kielitaustansa sekä kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta	Oppilas oppii arvostamaan omaa kielitaustansa sekä eri kieliä ja kulttuureja. [tavoitetta ei arvioida]	S1 Pohditaan yhdessä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkitystä ja arvoa eri yhteisöille.	L1, L2

Kielenopiskelutaidot

Kielenopiskelutaidot			
T3 tarjota oppilaalle mahdollisuuksia tehdä yhteistyötä muiden kanssa ja toimia ryhmässä	Oppilas oppii yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja.	S2 Harjoitellaan tekemään yhteistyötä ja työskentelemään pareittain ja ryhmissä.	L1, L2, L6
T4 ohjata oppilasta tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä sekä kehittämään kielellistä päättelykykyä	Oppilas oppii arvaamaan ja päättelemään sanojen ja ilmausten merkityksiä sekä tekemään havaintoja kielestä ja kielenkäytöstä. (tavoitetta ei arvioida)	S2 Havainnoidaan pääsääntöisesti puhuttua kieltä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella.	L1, L4, L5
T5 tutustutaan yhdessä erilaisiin tapoihin oppia kieliä ja kokeillaan, millaiset tavat oppia kieliä sopivat oppilaalle parhaiten. Harjoitellaan yhdessä asettamaan tavoitteita kielten opiskelulle.	Oppilas oppii tunnistamaan, kokeilemaan, harjoittelemaan ja käyttämään erilaisia kielenopiskelutaitoja.	S2 Pohditaan, miten kieliä opitaan ja miten kieliä voi oppia. Harjoitellaan erilaisia tapoja opiskella kieltä. Harjoitellaan arvioimaan omaa kielitaitoa itse- ja vertaisarvioinnin keinoin käyttämällä esimerkiksi Eurooppalaista kielisalkkua.	L1, L7

Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa			
T6 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä monipuolisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa	Oppilas oppii käyttämään kieltä viestintäkumppanin tukena muutamissa yleisimmin toistuvissa viestintätilanteissa.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Keskeisiä sisältöjä ovat eri kielenkäyttötarkoituksiin liittyvät tilanteet, kuten tervehtiminen, hyvästely, omasta itsestä kertominen ja arkeen liittyvät kielenkäyttötilanteet. Opetuksessa harjoitellaan kohteliaasta kielenkäyttöä vuorovaikutustilanteissa. Osana vuorovaikutusta harjoitellaan sanastoa ja rakenteita fraaseina esimerkiksi laulujen, leikkien, draaman ja pelillistämisen avulla.	L1, L2, L4, L6, L7
T7 ohjata oppilasta hyödyntämään non-verbaalisia keinoja ja käyttämään erilaisia keinoja päättellä sanojen merkityksiä. Rohkaista oppilasta ilmaisemaan omia oivalluksiaan sekä viestin ymmärtämiseen liittyviä vaikeuksia.	Oppilas oppii hyödyntämään erilaisia apukeinoja kuten eleitä, ilmeitä, sanastoja ja TVT-taitoja selviytyäkseen vuorovaikutustilanteista. Oppilas oppii arvaamaan tai päättämään yksittäisten sanojen merkityksiä. Oppilas oppii ilmaisemaan, onko ymmärtänyt kuulemansa. Oppilas oppii tuomaan esille omia oivalluksiaan.	S3 Pohditaan, miten voi toimia, jos osaa kieltä vain vähän. Harjoitellaan erilaisten viestinnässä tarvittavien apukeinojen, kuten eleiden ja piirtämisen käyttöä. Harjoitellaan sanojen merkitysten päättelyä asiayhteyden, yleistiedon tai muiden kielten osaamisen perusteella. Harjoitellaan ilmaisuja, joita tarvitaan, kun viestin ymmärtämisessä on vaikeuksia.	L1, L2, L3, L4, L5, L7
T8 rohkaista oppilasta käyttämään kieltä viestintätilanteeseen ja kulttuuriin sopivalla tavalla	Oppilas oppii käyttämään jotakin kielelle ja kulttuurille tyypillisiä kohteliaisuuden ilmauksia	S3 Totutellaan käyttämään kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia arjen vuorovaikutustilanteissa, kuten tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen ja avun pyytäminen. Harjoitellaan luontevaa reagointia vuorovaikutustilanteissa.	L2, L4, L6, L7

Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä

Opetuksen tavoitteet	Opetuksen tavoitteista johdetut oppimisen tavoitteet	Tavoitteisiin liittyvät sisältöalueet	Laaja-alainen osaaminen
Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä			
T9 ohjata oppilasta ymmärtämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa	Oppilas oppii ymmärtämään muutamia kuulemiaan ja näkemäänsä sanoja ja ilmauksia.	S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisältöjä valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Oppilas tutustuu ensisijaisesti puhuttuihin teksteihin ja vähitellen myös kirjoitettuihin teksteihin sekä arjessa kuuluvaan ja näkyvään kieleen. Kuunnellaan ja havainnoidaan kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytimiä ja intonaatiota. Ymmärtämistä harjoitellaan esimerkiksi laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden ja kuvien avulla.	L1, L2, L3, L4, L5, L7

Kehittyvä kielitaito: taito tuottaa tekstejä

Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

T10 ohjata oppilasta käyttämään kohdekielen tavallisimpia sanoja ja ilmauksia oppilaille tutuissa tilanteissa erityisesti puheessa ja harjoittamaan ääntämistä

Oppilas oppii käyttämään tavallisimpia sanoja ja ilmauksia puheessa sekä ääntämään niitä ymmärrettävästi.

S3 Sisältöjen valinnan lähtökohtana ovat oppilaiden arki ja kiinnostuksen kohteet. Sisällöt valitaan yhdessä oppilaiden kanssa. Harjoitellaan runsaasti ja monipuolisesti kohdekielen ääntämistä sekä sana- ja lausepainoa, puherytmiä ja intonaatiota. Sanastoa ja rakenteita harjoitellaan osana vuorovaikutusta erilaisissa oppilaille tutuissa tilanteissa sekä esimerkiksi kuvien, laulujen, leikkien, lorujen, tarinoiden, draaman ja pelillistämisen avulla. Tarjotaan mahdollisuuksia tutustua vähitellen kirjoittamiseen.

L1, L2, L3, L4, L5, L7

Ryhmäkeskustelu

Keskustelkaa kohdealueisiin liittyvistä kokemuksistanne ja käsityksistänne (kustakin sisältöalueesta 10 minuuttia)

- Kasvu kulttuuriseen moninaisuuteen ja kielitietoisuuteen
- Kielenopiskelutaidot
- Kehittyvä kielitaito, taito toimia vuorovaikutuksessa
- Kehittyvä kielitaito, taito tulkita tekstejä
- Kehittyvä kielitaito, taito tuottaa tekstejä

Kirjatkaa huomionne yhteiseen alustaan.

Paikalliset opetussuunnitelmat

Ryhmätyöskentely:

- Tutustukaa ryhmän jäsenten kuntien/ koulujen opetussuunnitelmiin varhennetun kieltenopetuksen osalta > Missä vaiheessa? Mitä ideoita? Mitä ongelmia?
- Tutustukaa verkossa jo valmiina oleviin opetussuunnitelmiin (linkit tai oman haun mukaan) > Mitä painotettu? Mikä hyvää?

JYVÄSKYLÄN NORMAALIKOULU:

<https://peda.net/jyu/normaalikoulu/ops/luku11/1ov1/nimetön-f68a>

TURKU:

<https://blog.edu.turku.fi/ops2016/files/2015/04/luku-13-1-2lk.pdf>

OULU:

<https://eperusteet.opintopolku.fi/eperusteet-ylops-service/api/dokumentit/4084738>

VANTAA:

http://vantaawiki.fi/pops/Englannin_kieli,_A-oppimäärä

MIKKELI:

<https://peda.net/mikkeli/perusopetus/ol/13-luonnos/1ov1/nimetön-f68a>

RAASEPORI:

<https://www.raseborg.fi/wp-content/uploads/2019/09/Paikallinen-OPS-tarkistettu-8-2019.pdf>

JYVÄSKYLÄ:

https://peda.net/opetussuunnitelma/ksops/jyvaskyla/luku13/13-4_oppaineet/13-4-3_vieraat-kielet/a-kieli/2

ROVANIEMI:

<https://www.rovaniemi.fi/loader.aspx?id=562870ad-48f7-4d5c-8f84-fca981e393ed>

Usein kysytyt kysymykset (OPH)

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/usein-kysytyt-kysymykset-vuosiluokkien-1-2-a1-kielen-opetuksesta>

OPH:n videot

Varhentamisen esittely:

<https://youtu.be/eJWWKofnfrl>

- Tavoitteet ja sisällöt:

<https://youtu.be/2eKku2IWjYU>

- Arvioinnin toteuttaminen:

<https://youtu.be/Zn4zq-KNu20>